

VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS FINANSUOJAMAS SAVIVALDYBEI
PAVALDŽIŲ ĮSTAIGŲ APLINKOSAUGINIO ŠVIETIMO PROGRAMOS PROJEKTAS
„DIRVOŽEMIS – DAUGIAU NEI TIK PURVAS“

2023

Projekto tikslas

Ugdyti aktyvią, pilietišką, ekologiškai mąstančią darželio bendruomenę, padėti vaikams ugdytis praktinės veiklos įgūdžius artimiausiai aplinkai pažinti ir saugoti.

Projekto uždaviniai ir veiklos

Eil. nr.	Projekto uždaviniai	Veiklos
1.	Siekiant geriau pažinti gamtą, motyvuojant ją saugoti vaikai tyrinės dirvožemį, eksperimentuos, augins įvairius augalus skirtingame dirvožemyje	<p>1.1. Veikla lauko mobiliuoje atradimų laboratorijoje, darže (priemonės: skaitmeninis mikroskopas, rankiniai mikroskopai, didinamieji stiklai, didinamieji indai). Dirvožemio tyrinėjimai, augalų sodinimas į skirtingus dirvožemius, augimo stebėjimas, matavimas, fiksavimas ir pan.</p> <p>1.2. Dirvožemio pažinimo pamoka „Atverk dirvožemio paslaptis“ (dirvožemio svarba, tipai, savybės – spalva, tekstūra, sandara, funkcijos, jo sąsajos su kitomis sistemomis, dirvožemio užterštumas). Dirvožemyje pilna gyvybės. Čia nuolat gyvena, bendrauja, kovoja, gimsta ir miršta milijardai įvairiausių mikroorganizmų. Sveikas dirvožemis – sveiki augalai. Parengti metodinę medžiagą „Dirvožemio įvairovė“.</p> <p>1.3. Projektas „Sėklytės istorija“ (grupėse esančiuose šiltnamiuose auginti įvairius netradicinius augalus iš sėklytės – citrinmedį, avokadą, imbierą ir pan., fiksuoti ir pildyti augalo stebėjimo lentelę, sukurti istoriją, ją užrašyti, iliustruoti nuotraukomis, piešiniais). Parengti elektroninę knygą.</p> <p>1.4. Augalų fotomedžioklė. Apsilankyti Vilniaus parkuose, pievose, fotografuoti augalus. Stebėti, lyginti, aptarti augalų augimo sąlygas. Organizuoti augalų fotomedžioklės vizualizavimo parodą.</p> <p>1.5. Projektas „Labai naudingas gyvūnas“. Stebėti, tyrinėti slieko sandarą, išsiaiškinti jo gyvavimo būdą, naudą dirvožemiui. Lauko erdvėje įkurti sliekų ferma.</p> <p>1.6. Žaidimai su vandeniu, smėliu, purvu (Organizuoti „Purvo dieną“, plenerą „Žemės menas“), skatinant vaikus stebėti, tyrinėti, daryti išvadas, apibendrinti.</p>

2.	Organizuoti aplinkosauginius renginius siekiant padėti bendruomenei ugdytis aplinkai palankų gyvenimo būdą	<p>2.1. Tęsiama tvari daržininkystė pakeltose lysvėse. Atsinaujinti naujomis pakeltomis lysvėmis, įsigyti dar vieną komposto dėžę.</p> <p>2.2. Išnaudoti lapų ir žaliųjų atliekų kompostavimui nenaudojamą erdvę darželio kieme (buvusį baseiną). Pavasari ten sodinti moliūgus ir cukinijas. Organizuoti Moliūgienės dieną: virti moliūgų sriubą ir vaišinti visus įstaigos bendruomenės narius.</p> <p>2.3. Bendruomenės dalyvavimas ekskursijoje Nacionaliniame saugomų teritorijų centre, apsilankymas ekologiniame ūkyje.</p>
3.	Praturtinti darželio aplinką įvairiais augalais ir tyrinėjimo priemonėmis.	<p>3.1. Turtinti darželio aplinką skirtingų rūšių augalais (Mėta - 2023 metų Vilniaus žaliųjų edukacinių erdvių augalas. Surasti ir auginti kuo daugiau metų rūšių), atnaujinti vaistinių augalų lysvę „Kvapų salą“.</p> <p>3.2. Priemonių įsigijimas. Mobiliai tyrinėjimų ir atradimų stotelei būtinos priemonės - purvo virtuvėlės, smėlio, vandens stalai, lauko mokomasis augalų auginimo modelis, lauko mokomasis eksperimentinis modelis vabzdžių ir gyvūnų auginimui.</p>
4.	Informacijos apie projekto rezultatus viešinimas	4.1. Elektroninis leidinys. Informacija apie projektą darželio svetainėje, facebook bei Vilniaus miesto savivaldybės tinklapyje.

Projekto apibūdinimas, aktualumo pagrindimas

Dirvožemis priklauso neatsinaujinantiems ištekliams. Darnaus vystymosi tiksluose be kita ko nustatyti su dirvožemių kokybe, dirvožemių užterštumu ir cheminių medžiagų bei atliekų tvarkymu susiję tikslai. Pasaulio specialistai perspėja – jei ir toliau leisime dirvožemiui degraduoti tokiais tempais, žemdirbystės vaisiais galėsime džiaugtis tik artimiausius 60 metų. JTO išskėlė tikslą iki 2030 m. sustabdyti pasaulinę dirvožemio degradaciją. Lietuvos mokslininkai taip pat ragina aktyviai spręsti dirvožemio nykimo problemą. Taigi, visuomenė turi valdyti dirvožemio tvarumą, kad galėtume naudotis jo teikiama nauda ir saugoti ateities kartoms. Pasauliniai pokyčiai prasideda nuo mažų iniciatyvų. Jau ankstyvoje vaikystėje svarbu skatinti vaikus atpažinti gamtamokslines problemas, savo veiksmų padarinius gamtai bei jų grįžtamąjį poveikį. Daugumai vaikų domėjimasis gamta yra instinktyvus. Todėl ikimokyklinėje įstaigoje ugdymas turi kilti iš natūralaus domėjimosi artima gamtine aplinka, gyvąja ar negyvąja gamta. Viena iš šiuolaikinio ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo strategijų yra ugdymas per aplinką. Vadinasi, mokytojo tikslas sukurti tokią ugdomąją aplinką, kuri sudomintų vaiką, skatintų aktyviai veikti ir taip per savo ir kito patirtį daug sužinoti, atrasti, išmokti. Taigi, įgyvendinant projekto tikslus, bus sukurtos skirtingos dirvožemio tyrinėjimo erdvės, kuriose vaikai galėtų eksperimentuoti, stebėti ir tyrinėti. Vieniems dirvožemis atrodo kaip purvas, kuriuo gali išsitepti, kitiems - paprastas tamsus smėlis, po kurį gali patapnoti basomis kojomis. Tačiau geriausiai su juo susipažinti galima paėmus į rankas rupios žemės saują. Pauostyti, patrinti rankose, susipažinti su jo gamtine struktūra ir milijonus metų trunkančia istorija. Tie keliasdešimt centimetrų žemės – didžiausias mūsų turtas, sudarantis sąlygas visai gyvybei mūsų žemėje. Tačiau dirvožemiui šiandien reikia

pagalbos ir apie tai vaikai sužinos dalyvaudami patyriminėje dirvožemio pažinimo pamokoje „Atverk dirvožemio paslaptis“. Tyrinėdami dirvožemio mėginius pro skaitmeninį mikroskopą, ugdytiniai pamatys, kad dirvožemis yra gyvas, supras, kad čia nuolat bendrauja, kovoja, gimsta ir miršta įvairiausių mikroorganizmų. Sveikas dirvožemis – sveiki augalai. Svarstys, kas vyksta užterštame dirvožemyje, ieškos priežasties ir pasekmės ryšių.

Didelės reikšmės dirvožemio derlingumui turi jame gyvenantys organizmai, jų gausumas. Vieni iš dirvožemio faunos atstovų yra sliškai. Bus įrengta sličių ferma. Ugdomųjų veiklų metu vaikai, naudodami vizualizacijos, tyrinėjimui skirtas priemones (didinamuosius stiklus, mikroskopus), stebės, tyrinės sličio sandarą, išsiaiškins jo gyvavimo būdą bei naudą dirvožemiui.

Vystant tvarią daržininkystę darželio lauko erdvėse, įsigysime dar vieną kompostavimo dėžę. Vaikai stebės yrančias atliekas. Bus išnaudota lapų ir žaliųjų atliekų kompostavimui nenaudojama erdvė darželio kieme (buvęs baseinas). Pavasarį ten sodinami moliūgai ir cukinijos. Rudenį nuimamas derlius. Organizuojama „Moliūgienės diena“: moliūgų sriuba vaišinami bendruomenės nariai.

Stebėdami augalo augimą įrengtame lauko mokomajame augalų auginimo modelyje, vaikai įgis žinių apie augalų pagrindines augimo ir vystymosi stadijas (sėkla - daigelis - stiebas - lapai - žiedai), augalų priežiūros būdus (sodinti, purenti, laistyti). Atsiras didesnis susidomėjimas savo darželio aplinka, augalais, tvaria daržininkyste.

Darželio aplinkoje atnaujinsime vaistinių augalų lysvę „Kvapų salą“. Pasėsime įvairių rūšių mėtų - 2023 m. Vilniaus augalą.

Projekto eigoje praktikuojamas mokymosi be sienų metodas. Dalyvaudami edukacinėje veikloje „Augalų fotomedžioklė“, ugdytiniai lankysis parkuose, pievose, stebės, tyrinės Vilniaus kraštovaizdį. Išsirinks gražiausią augalą ir jį nufotografuos.

Visą įstaigos bendruomenę ir lopšelio-darželio „Aušrelė“ bendruomenės narius įtrauksime į veiklas: dirvožemio tyrinėjimas įstaigos teritorijoje; pažintinė pramoga „Purvo diena“; pleneras „Žemės menas“; ekologinė daržininkystė; „Moliūgienės diena“. Organizuosime ekskursijas į Nacionalinį saugomų teritorijų centrą, ekologinį ūkį. Mokysimės gyventi darnoje su supančia aplinka, ugdysime aplinkai palankios vartojimo kultūros įgūdžius. pilietišką, ekologiškai mąstančią darželio bendruomenę.

Vaikai, dalyvaudami realioje vietos bendruomenės veikloje, mokosi spręsti realias problemas, diskutuoja kasdieniais klausimais ir taip patrauklia ir žaisminga forma susipažįsta su mokslo pasauliu. Pažintis su dirvožemiu padės suprasti, kaip reikia saugoti šį gyvybės šaltinį, nes netvaraus ūkininkavimo pasekmė yra užterštas dirvožemis, vanduo, maistas ir pereikvoti gamtos produktai.

Projekto įgyvendinimo terminai

Nuo 2023 m. gegužės 2 d. iki 2023 m. gruodžio 1 d.

Projekto partneriai

Vilniaus lopšelis-darželis „Aušrelė“